Anul XLVI Nr. 107 — 12 Pagini — EXEMPLARUL: In ţară 3 lei, In străinătate 6 lei — 12 Pagini — Vineri 11 Mai 1928

ABONAMENTE
IN ŢARA — STRAIN.
Lei 200 | 3 Luni | 460
„ 380 | 6 „ | 880
„ 750 | 12 „ | 1700
Pe lună 80 lei

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE şi TELEFONICE

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătorilor" Câte 220 lei în ţară 440 lei în străinătate pe un an

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Director: STELIAN POPESCU

Redactia si Administratia: Bucureşti, str. Brezoianu, 11

TELEFON: Directia 313/72—364/64 — Administratia 313/71 — Secretariatul de Redactie 356/43 — Redactia: Coresp. cu provincia 302/98—335/31

10 Mai 1928

Istoria contimporană a României este plină de învăţăminte pentru noi. In 1859, când moldovenii şi muntenii s'au înţeles să aleagă pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, ca domn al ambelor principate, ei s'au gândit că numai prin unire vor putea scăpa de umilinţa recunoaşterei suzeranităţii turceşti, sau a protectoratului rusesc şi vor avea tăria morală ca să impună Europei voinţa lor de a constitui un stat unitar român.

Nu numai patriotismul luminat şi simţul politic al conducătorilor principatelor române din acea epocă, au contribuit la înfăptuirea însemnatului act al unirii ţărilor surori, ci şi voinţa puternic afirmată a moldovenilor şi a munteniilor de a trăi frăţeşte în cuprinsul aceloraşi hotare şi sub acelaş steag.

Puterile europene, la început surprinse de alegerea lui Cuza, ca domn al ambelor principate, au fost apoi nevoite, în faţa faptului îndeplinit, să recunoască noua formaţiune a statului naţional creat între Carpaţi şi Dunăre.

Cum prin tratatul de la Paris, puterile europene învingătoare cedase gurile Dunării Rusiei şi apoi Turciei, — reamintim că, atât la Bucureşti, cât şi la Iaşi, s'au formulat proteste energice.

S'a vorbit, atunci, de drepturile noastre istorice asupra Dunării maritime şi a gurilor marelui fluviu şi s'a atras atenţia că interesele superioare economice impun ţărilor româneşti o ieşire liberă la Marea Neagră.

După 18 ani de la proclamarea unirii principatelor, românii şi-au cucerit independenţa pe câmpiile Bulgariei.

Armata română, condusă de marele ei căpitan, domnitorul Carol, prin victoriile repurtate la Griviţa şi Plevna, a binemeritat de la patrie titlul de glorioasă.

Din cauza politicei egoiste şi lipsită de orice spirit de justiţie, a Rusiei, după război, am fost nevoiţi să cedăm Basarabia de sud, în schimbul Dobrogei.

In 1879 armata română, a trecut Dunărea, între Brăila şi Ghecet şi a ocupat Dobrogea, care a fost în stăpânirea lui Mircea cel Mare.

Sub stăpânirea românească această provincie a prosperat, bucurându-se de binefacerile civilizaţiei.

După proclamarea regalităţii, teritoriul României a fost sporit în 1913 cu partea de sud a Dobrogei.

Şi iată că în 1916 România declară război Austro-Ungariei pentru realizarea unităţei sale naţionale.

Marele proces istoric se sfârşeşte prin triumful Dreptului sub domnia glorioasă a Regelui Ferdinand I.

In 1918, Basarabia se uneşte cu patria mamă şi apoi se proclamă unirea celorlalte provincii româneşti din fostul imperiu austro-ungar: Bucovina, Ardealul şi Banatul.

Prin pacea de la Paris din 1919 se recunoaşte noulle hotare ale României întregite.

Iată atâtea evenimente istorice, cari s'au petrecut, într'un interval de timp, relativ, atât de scurt.

Iată atâtea acte săvârşite dela 1859 până la 1919, care au dovedit că numai prin forţe unite, prin o înţelegere clară a realităţilor, prin apărarea îndârjită a drepturilor noastre naţionale, am putut înfăptui visul atâtor generaţiuni.

Astăzi, avem aceeaş datorie mare şi sfântă: să păstrăm ceea ce am cucerit prin atâtea jertfe grele; să întărim statul unitar naţional român; să contribuim, cu toţii, prin muncă sporrică şi prin unirea tuturor forţelor creatoare, la propăşirea neamului nostru.

Să nu uităm o clipă ultima dorinţă a marelui rege, Ferdinand I: aceea dea înlesni „liniştita propăşire a statului, garantând ordinea şi integritatea teritorială a României în hotarele ei actuale"; şi nici înţeleptele cuvinte cuprinse în primul ordin de zi dat armatei cu prilejul depunerei jurământului M. S. Regelui Mihai şi Inaltei Regenţe:

„Inchinaţi-vă toate puterile şi sufletul vostru pentru patrie şi tron, înconjurând cu dragoste şi nestrămutată credinţă pe Tânărul nostru Rege!"

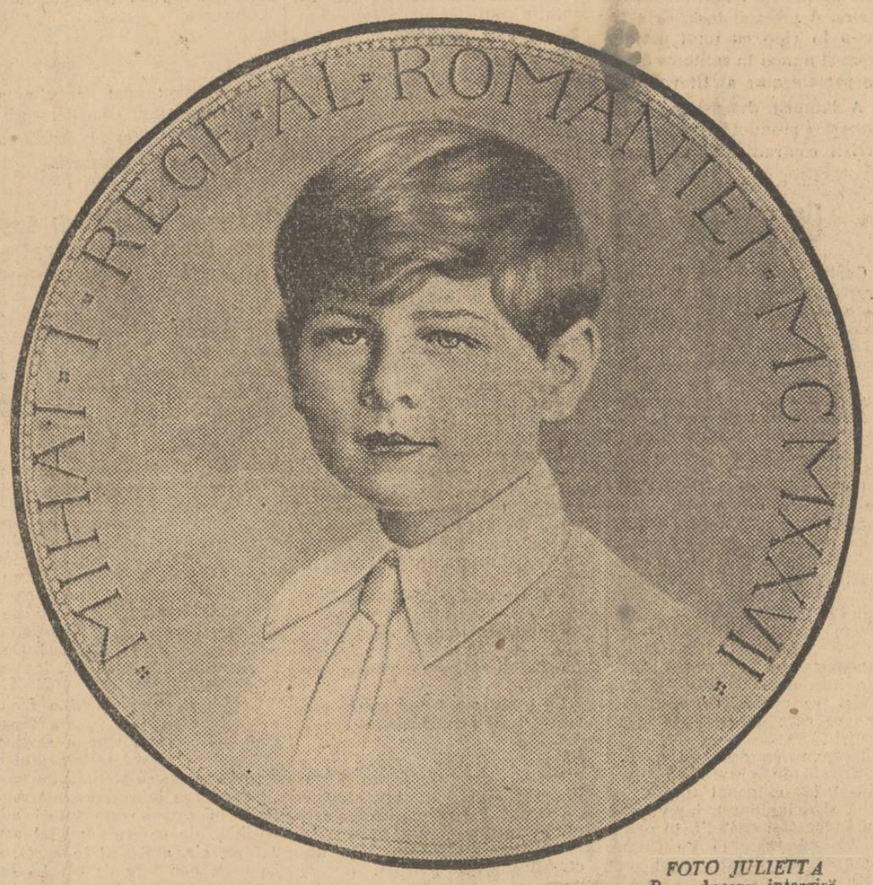

FOTO JULIETTA
Reproducere interzisă

Prinţul Kropotkin asasinat la Nisa

Paris, 8 (telegr. part.).— Prinţul rus Ivan Kropotkin, care se află la Nisa, a fost atacat Duminică noaptea de trei necunoscuţi, cari l-au lovit atât de violent, încât i-au crăpat craniul. După puţin timp, Kropotkin a murit la spital. El era nepotul faimosului revoluţionar Alexandru Kropotkin. Fost ofiţer în cavaleria ţaristă, prinţul Ivan a luptat şi sub Wrangel, iar în vremea din urmă, ajunsese electrician la un cinematograf din Nisa.

Asasinii lui au rămas necunoscuţi.

Abatele Zavoral şi România

— Declaraţii făcute „Universului" —

Iaşi, 8 Mai

Având onoarea să am o convorbire cu abatele Zavoral, cu ocazia vizitei sale aci, marele prieten al României şi-a exprimat nemărginita mulţumire pentru afecţiunea şi dragostea cu care a fost întâmpinat de români în toate părţile ţării pe care le-a vizitat.

„Voiesc să fac apel la bunăvoinţa „Universului" spre a exprima mulţumirile mele atât oficialităţii cât şi masselor româneşti, care mi-au manifestat atâta afecţiune.

Această vizită îmi va rămâne neştearsă în inimă şi în minte".

Excelenţa sa mi-a mai împărtăşit admiraţia de care este stăpânit în urma constatărilor ce le-a făcut în diferite centre ale ţării şi cari i-au întărit încă odată convingerea despre superioritatea şi marile calităţi ale poporului român.

Ce a căutat trădătorul Stere la Alba-Iulia?

— Declaraţia d-lui I. Maniu în şedinţa Camerei dela 8 Martie 1921. — O acţiune imorală şi antipatriotică —

La adunarea partidului naţional-ţărănesc ţinută la Alba Iulia, în ziua de 6 Mai a. c. a luat parte şi trădătorul neamului românesc din timpul războiului, Const. Stere.

Sinistrul personaj a ţinut să pângărească cu prezenţa sa, nu numai ţinutul Ardealului, dar până şi istoricul oraş Alba Iulia, unde a fost încoronat, Ferdinand I, cel dintâi rege al României întregite.

Const Stere a fost văzut, la Alba Iulia, în ziua de 6 Mai a. c., în tovărăşia d-nilor Iuliu Maniu, şeful partidului naţional-ţărănesc şi Ion Mihalache, pe pieptul căruia străluceşte crucea de cavaler al ordinului „Mihai Viteazul"

CE A SPUS D. IULIU MANIU DESPRE CONST. STERE IN PARLAMENTUL ROMAN

Reamintim că în şedinţa Camerei deputaţilor, din 8 Martie 1921, d. prof. N. Iorga, a întrebat pe d. Iuliu Maniu, DACA CONST. STERE A URMARIT, SAU NU, DETRONAREA REGELUI FERDINAND ŞI A DINASTIEI LUI ŞI ADUCEREA PE TRONUL ŢARII ROMANEŞTI A UNUI MEMBRU AL DINASTIEI HABSBURGILOR?

D. Iuliu Maniu a răspuns categoric:

— DA!...

Cum se acordă, din punctul de vedere moral, răspunsul d-lui Maniu, din ziua de 8 Martie 1921, cu atitudinea sa din ziua de 6 Mai 1928, când a trecut „în revistă" coloanele vrednicilor ţărani ardeleni, în tovărăşia aceluia, care, după propria d-sale declaraţie din parlament, a urmărit în timpul războiului, răsturnarea regelui Ferdinad I, făuritorul României Mari şi aducerea pe tronul ţării a unui membru al casei de Habsburg?

O ACŢIUNE IMORALA ŞI ANTIPATRIOTICA

Ziarele, care sprijină faţiş politica partidului naţional-ţărănesc — în frunte cu „Adevărul", condus de tovarăşul lui Bujor, ocnaşul Em. Socor — au publicat, că la Alba Iulia, ţărănimea ardeleană, cuprinsă de un entuziasm delirant, A ACLAMAT PE D-NII IULIU MANIU ŞI PE CONST. STERE!...

Cum se explică care entuziasmul acesta suspect, stârnit în rândurile ţărănimii ardelene, amestecată cu numeroase elemente comuniste, pentru un ticălos, care în timpul când oştenii noştri sângerau pe frontul Moldovei, pentru liberarea Ardealului, el şi-a trădat ţara şi neamul, fiind în serviciul inamicului?

Dacă massa aceea de ţărani români din Ardeal, a fost adusă la Alba Iulia ca să aclame pe un trădător de patrie, — frumoasă lecţie de patriotism şi de demnitate cetăţenească i-au dat fruntaşii partidului naţional-ţărănesc, în epoca în care ungurii cer revizuirea tratatului de la Trianon, spre a pune iarăşi stăpânire pe frumosul nostru Ardeal!...

Ţăranii ardeleni, cari au dispreţuit şi pedepsit pe trădătorii neamului lor, n'au ştiut, de sigur, că d-nii Iuliu Maniu şi I. Mihalache apare, în faţa lor, în tovărăşia unui ticălos, care în Aprilie 1917, a fost la Berlin cu misiunea de a propune subjugarea ţărilor locuite de români, ungurilor şi nemţilor.

CE AR TREBUI SA ŞTIE ŢARANII NOŞTRI DIN ARDEAL...

Iată şi dovada că Stere, în Aprilie 1917 — adică în plin război — a trecut prin Ardeal, la Viena şi de aci la Berlin cu autorizarea ministerului afacerilor străine din capitala fostei monarhii habsburgice, — în calitate de agent aflat în serviciul inamicului.

(Traducerea în româneşte a documentului):

MINISTERUL REGAL MAGHIAR DE INTERNE

Sosit: 11 Aprilie 1917.
No. 4307 res.
Anexe: — buc.
In legătură cu No. 3895/1917
No. 4731

Pentru Hfb.
Dată de căpitanul Ràcs

Stere, cetăţean român, profesor universitar, IN URMA INSARCINARII MINISTERULUI NOSTRU DE EXTERNE, A FOST LA VIENA. Ministerul regal maghiar de interne ARE CUNOŞTINŢA DESPRE ACEASTA. Acest Stere se înapoiază peste câteva zile în România. Actele sale de legitimaţie sunt în regulă. Ministerul de externe vă roagă să binevoiţi A INLESNI LUI STERE TRECEREA GRANIŢEI CU OCAZIUNEA INAPOERII SALE.

BARKOCZY locot.-col.
Primită: 11/IV/1917, ora 10,10 a. m.

TIBOR, locot.

Pentru autenticitatea copiei:
Budapesta, 11 Aprilie 1917
HORVATH, impiegat

Ministerul de externe al monarhiei habsburgice din 1917 avea, de sigur, tot interesul să menajeze pe trădătorul Stere şi de aceea se spune în documentul de mai sus: „Ministerul de Externe roagă să binevoiţi A SPRIJINI PE STERE".

Cum a putut în cazul acesta şeful partidului naţional-ţărănesc să apară, în faţa ţărănimii ardelene, adunată la Alba Iulia, în tovărăşia acestui trădător de neam?

Şi cum poate d-sa să pretindă că s'a angajat într'o luptă aprigă pentru aşanarea moravurilor şi înălţarea neamului românesc, când are ca asociat, sau ca mentor pe fostul agent în subordine al feld-mareşalului Mackensen?

Prezenţa trădătorului Stere, în istoricul oraş Alba Iulia, unde s'a proclamat Unirea în 1918, a fost o sfidare aruncată demnităţii noastre naţionale; tie 1921, cu atitudinea sa din ziua de 6 Mai 1928, când a trecut „în revistă" coloanele vrednicilor ţărani ardeleni, în tovărăşia aceluia, care, după propria d-sale declaraţie din parlament, a urmărit în timpul războiului, răsturnarea regelui Ferdinad I, făuritorul României Mari şi aducerea pe tronul ţării a unui membru al casei de Habsburg?

Această fotografie a fost luată la Alba Iulia, în ziua adunării partidului naţional-ţărănesc. Iată-i pe d-nii Iuliu Maniu şi Ion Mihalache, în tovărăşia trădătorului de neam, Const. Stere!

Pelletier d'Oisy

vrea să întreacă pe Costes şi Lebrix

— Prima etapă: Bucureştii —

Paris, 8 (telegr. part.). — Pelletier d'Oisy întreprinde, cu tovarăşii lui, Gonix şi Carrol, o călătorie pentru baterea unui nou record aerian de 30.000 klm. El vrea astfel să depăşească recordul bătut de Costes şi Lebrix cu raidul Paris-Tokio.

PELLETIER D'OISY

Prima etapă va fi Bucureşti, de unde se va opri la Alep. Va mai face escale în India, Tonking, China şi Japonia. Inapoierea o va face prin Siria.

După cum se vede, etapele sunt de câte 300 klm.

Gonix e cumnatul lui d'Oisy Carrol e cunoscutul inginer.

Raidul e întreprins pe un aparat „Potez".

PLECAREA

Paris, 8 (telegr. part.). — Azi, la ora 5,57, Peletier d'Oisy şi însoţitorii au început raidul, luându-şi sborul spre prima etapă: Bucureşti.

O PANA?

Viena, 9. (telegr. part.). — *Pelletier d'Oisy, care încearcă un nou record aerian, şi care trebuia să facă o etapă de două ore la Bucureşti, pentru aprovizionare cu benzină şi apoi să plece la Alep, a aterisat forţat aici. Cauzele sunt, deocamdată, necunoscute. S'a svonit, că e vorba de o pană.*

Două noi cutremure la Corint

Atena, 8. (Telegr. part.). — Locuitorii Corintului au fost, azi dimineaţă, din nou treziţi din somn de două sguduituri puternice, însoţite de un sgomot subteran.

—x§x—

FILME

Primim următoarele rânduri:

Domnule redactor,

Citind în ziare declaraţiile făcute de d. Mihalache la întoarcerea dela Alba Iulia, am rămas surprins de incursiunile pe care le face în domeniul artileristic şi m'am mirat constatând că unul din cei mai pretenţioşi autodidacţi de la noi, are cunoştinţe aşa de false în domeniul militar.

Nu i le pretinde nimeni, dar este bine ca atunci când se aventurează în domenii absolut străine ocupaţiilor sale zilnice, să nu spună enormităţi cum sunt cele de eri.

D-sa afirmă sentenţios: „Precum am spus şi acolo, ieri s'a pus în bătae tunul cel mare împotriva oligarhiei vechiului regat şi precum în războiu tunurile mari se aşează pe piscurile mari, tot aşa s'a aşezat tunul cel mare al naţiunei pe culmea Alba-Iuliei unde încă pluteşte... etc. etc.".

Cred, d-le redactor, că n'ar fi rău dacă i s'ar aduce la cunoştinţă d-lui Mihalache că de dragul unei alegorii, cu răsunet, în masa neştiutoare, d-sa a plecat dela un aspect văzut în orice caz aevea, dar nu în răsboi.

Afle d. Mihalache dela un vechiu şi încercat artilerist că tunurile, cu cât sunt mai mari, cu atâta sunt vârâte în văile cele mai adânci, în locurile cele mai ascunse şi cât mai camuflate.

Dacă noi în timpul răsboiului am fi pus tunurile noastre grele aşa cum preconizează şi a văzut d. Mihalache, desigur că nu ne-am fi întors cu nici unul înapoi.

Pornind dela această idee verificată şi aplicând-o în aşezarea tunului politic, întrunirea n'ar fi trebuit să aibă loc la Alba Iulia ci undeva, la Gheboaia de-o pildă.

Un ofiţer superior de artilerie".

Orice acuzat are dreptul la un apărător din oficiu.

Ne permitem dar să pledăm pentru d. Mihalache scuza atenuantă, că nu e singurul care face gafe în materie de tunuri. Un precursor al său, neamţ de felul lui, a spus odată că tunul se face luând o gaură şi punând metal împrejur. Adică, de ce n'am avea şi noi nemţii noştri, cu cămaşa pe din afară?

E adevărat că un cavaler al lui „Mihai-Viteazul" ar fi ţinut la mai multă socotinţă când s'amestecă în ale milităriei, dar d. Mihalache poate răspunde cu succes în limba pe care aşteaptă s'o manevreze în relaţiile oficiale cu Briand şi Chamberlain: la plus belle fille du monde...

A, dacă d. Mihalache s'ar fi menţinut în cumineţenia ţăranilor din cari a eşit şi n'ar fi degenerat în elocinţa „domnilor" pe cari îi imită, n'ar fi avut nevoie de tunuri puse alandala, ca s'ajungă — dacă nu unde speră — cel puţin unde i-ar şedea bine. Apucând alt drum şi pu[illegible] artileria înaintea infanteri[illegible] era natural să n'ajungă pe poziţie, ci să rămână, vai, în opoziţie.

Don José

TACERE

Groaznice sînt înrîuirile mediului rău.

Devastează suflete, împrăştie legământul celor mai sacre îndatoriri omeneşti, spulberă din inimi înviorarea fecundă a sentimentului de pietate şi ruinează obligaţia firească faţă de familie şi ţară.

Mediul rău al epavelor sociale determină uneori cele mai dureroase manifestări, care stârnesc cu atât mai multă uimire şi senzaţie, cu cât victimele, halucinate de stârpituri aventuroase, însângerează familii, ce reprezintă tradiţii de nobleţă şi de răspundere istorică şi în acelaş timp surpă distincţiunea pietăţilor.

Ştirile care vin din Anglia referitoare la fostul principe al României, sunt parcă învăluite în zăbranic.

Fiecare ştire se lasă ca o negură. Parcă nu ne vine să le credem, atâta straniu e în ele.

Fiecare ştire despre proclamaţia şi mai ales despre înţelegerea fostului principe cu acei duşmani ai statului şi neamului românesc pătrunde ca un stilet în inima ţării, în inima oricăruia dintre români.

Prea sunt tari. Iarăş parcă nu ne vine să le credem.

Un fiu de Rege să primească propunerea, ori să se angajeze a sta alături de hidoşenia acelora, cari caută, uneltesc, se frământă pândind să sfâşie integritatea ţării?

E groaznic.

Fiul Regelui, care a pecetluit cu numele său jertfele şi drepturile unui neam, să fie acel fiu înfrânt de ispitele speculanţilor amorali şi imorali din jurul lui şi să se gândească a desface trupul ţării pe voia duşmanilor milenari ai naţiei, căreia-i jurase el, fiu de Rege, credinţa?

Lugubră legătură între Rothermere plătit să agite stricarea hotarelor României şi cel care a fost, fiindcă n'a mai voit să fie prinţ al României.

Să se lase biruit de cohorta aciuiată în juru-i, încât să calce peste memoria Tatălui său şi să fie de părerea celor cari vor să invenineze sufletul naţiei?

A voit ctitorul ţării, Regele Ferdinand, ca după săvârşirea lui din viaţă, Rege să fie nepotul Lui, dator să păzească ce-a lăsat El dupa vitejia şi vrerea neamului.

Şi să încerce cine, a nu respecta memoria ctitorului?

Oribile sunt ştirile despre declaraţiile fostului prinţ, înregistrate de presa engleză?

Pentru slava memoriei Regelui Ferdinand, pentru respectul cuvenit Regelui Românilor, pentru îngemânarea durerilor şi dorinţelor româneşti cu ale Familiei Regale, singura atitudine vrednică e să păstrăm tăcere, dureroasă tăcere asupra rătăcirii fostului prinţ.

In manifestul lui, a invocat memoriile Regilor defuncţi ai ţării

Memoriile acelea îi dictează să se resemneze.

Memoriile acelea impun tuturor românilor acum, să nu mai vorbim despre el, căci nu se mai poate vorbi; e dureros să mai vorbim.

Pentru o casă românească la Veneţia

In vacanţa Paştilor, d. Stelian Popescu, ministrul justiţiei, a fost la Veneţia, unde a vizitat şi marea arhivă Frari,— sunt acolo 15 milioane de documente.

A văzut acolo d. Stelian Popescu numeroşi tineri din Ţările Balcanice cari cercetează documentele spre a găsi părţile cari privesc ţările lor.

D. ministru al justiţiei a comunicat aceasta d-lui profesor Iorga, adăogându-i, cu destulă amărăciune, că n'a văzut în marea bibliotecă a arhivelor veneţiene, nici un român, şi că trebue să ne silim şi noi să facem ceva pentru înlesnirea cercetărilor istorice.

In urma acestei comunicări, d. prof. Iorga a adresat d-lui Stelian Popescu, următoarea scrisoare:

Scumpe d-le Stelian Popescu,

Mi-ai vorbit de echipele de tineri istorici din Balcani, cari lucrează în Veneţia pentru adunarea materialelor privitoare la istoria lor naţională. Şi ai observat că Românii lipsesc.

El au cules, ce e drept, de mult ştirile relative la noi. Dar aceasta nu înseamnă că, mai ales în Archiva Notarială, n'ar mai fi atâtea lucruri de folos. Şi, mai ales, a venit vremea ca să găsim interes şi la altceva decât la ce se leagă direct de noi.

Pentru a lucra sistematic, ni trebuie însă acolo o căsuţă a noastră.

In ea ar sta şi câte un istoric şi câte un artist. Visitatorii români ar avea acolo, plătind ceva, un adăpost.

DUMNEATA, CARE M'AI AJUTAT SA CREEZ AŞEZAMANTUL FERDINAND I-iu PENTRU NATIONALITATI, VREI SA TE ADRESEZI CETITORILOR ZIARULUI D-TALE, CA SA STRANGEM CATEVA ZECI DE MII DE LIRE IN ACEST SCOP?

PRIMEŞTE, TE ROG, CELE MAI BUNE SALUTARI,

N. Iorga

•

Ziarul nostru îşi deschide cu drag coloanele pentru subscrierile acelor buni români, cari binevoesc să ajute realizarea iniţiativei d-lui prof. Iorga.

UNIVERSUL deschide chiar de acum lista de subscripţie, înscriindu-se cu suma de 100.000 lei.

—□•□—

O foarte frumoasă iniţiativă

Un comitet de elevi dela liceele „Lazăr", „Mihai Viteazu" şi „Şincai", invită delegaţi ai colegilor lor dela celelalte şcoli secundare din Capitală să se întrunească Sâmbătă 12 Mai, ora 5 d. a., în curtea liceului „Gh. Lazăr" spre a organiza un comitet interşcolar bucureştean în vederea colectării fondurilor necesare procurării unui avion de luptă armatei noastre.

Grija şi răspunderea zilelor de mâine obligă generaţia să-şi facă datoria.

—□•□—

Legăturile intelectuale între Europa şi America

D. Dr. HENRY SUZALLO unul dintre cei mai mari educatori şi dascăli ai Americei, care va conferenţia în curând în România.

Anglia adoptă pactul privitor la proscrierea războiului

Londra, 8. (Telegr. part.). — „Daily Telegraph" aduce ştirea, că răspunsul guvernului englez la nota americană asupra prescrierii războiului a fost expediată.

Ministrul de externe Chamberlain va face declaraţiuni Joi, în Camera Comunelor, ca răspuns la o interpelare din partea partidului laburist, din care va reeşi, că guvernul englez a adoptat punctul de vedere american.